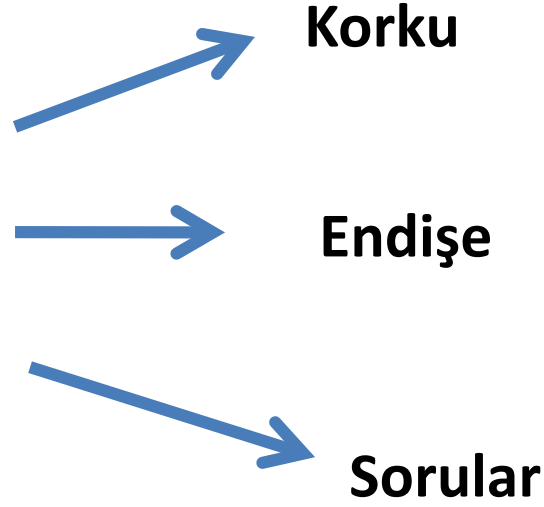

Yeni tanı alan hastaya yaklaşım

Dr. Ayşegül Ulu Kılıç

İlk tanı

HIV enfeksiyonu ilaçlarla tedavi edilebilir, kür olmasa da daha uzun ve sağlıklı yaşayabilir.

Hastaya ART'nin en kısa sürede başlanması gerekir
Ne zaman? Hangi ilaçlar?

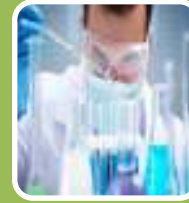
İlk değerlendirme

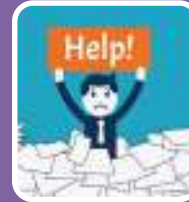
Detaylı olmalı!

Klinik

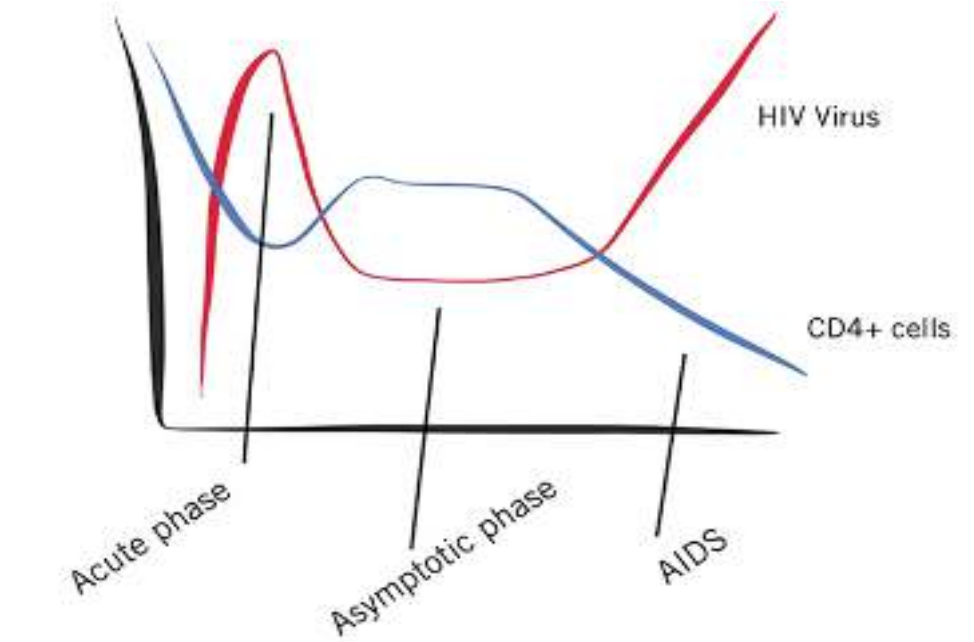
Laboratuvar

Psikososyal

Amaç

- Hastalığın evresi
- Tedavi stratejisini belirlemek

Amaç

- Risk azaltmaya yönelik eğitim ve yaşam şeklinin düzenlenmesi
  - Gebelik düşüncesi
  - Bulaşı önlemek (Kondom kullanımı vs.)
  - Çalıştığı iş
  - HIV durumunun bilinmesi/bilinmemesi

Amaç

- Akut, hızla müdahale edilmesi gereken ve
- Kronik, gittikçe sorun yaratabilecek sorunlar
- Bazal değerleri belirlemek

Hepsinden önemlisi

- Hasta hekim ilişkisini kurulması
- Hastaya HIV'in doğal seyri ve tedavisi ile ilgili bilgi verilmesi
- Tedaviye hazırlık ve uyum

Tam tıbbi öykü

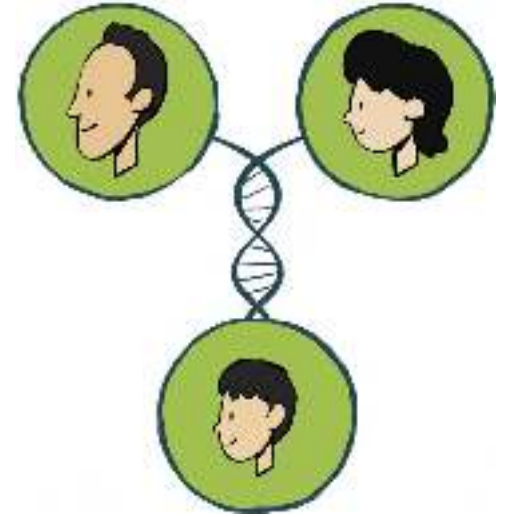
Değerlendirme şunları içermeli:

- HIV enfeksiyonun süresi
- Prognozu ve tedaviyi etkileyen komorbiditeler
- HIV ve diğer enfeksiyonların bulaşını arttıran epidemiyolojik faktörler
- Hastanın hastalığı ve bulaş yollarını anlaması
- Duygu durumu ve sosyal destekleri

Aile öyküsü

- Erken KVH
  - Birinci dereceden akrabada kardiyovasküler olaylar (erkek < 55, kadın < 65 yıl)
- Diyabet
- Hiperlipidemi
- Kanser

Eş zamanlı ilaçlar

- ARV'ler ile etkileşim gösterme veya yandaş hastalıkları alevlendirme olasılığı bulunan tüm eşzamanlı ilaçları gözden geçirin;
  - Antidepresanlar
  - Antihipertansifler
  - Analjezikler
  - Antikoagülanlar
  - Kortikosteriotler
  - Kontraseptifler
  - DEA

➤ Tezgah üstü ilaçlar ve alternatif tedaviler!!

Tam tıbbi öykü

- Geçmişte ve şimdiki yandaş hastalıklar
- Aşılama öyküsü
  - Antikor titrelerini ölçün ve endike olduğunda aşı önerin

Psikososyal

- Şimdiki yaşam tarzı (alkol kullanımı, sigara kullanma, diyet, egzersiz, ilaç kullanımı)
- Madde kullanımı
- İş durumu
- Sosyal durum ve esenlik
- Psikolojik morbidite
- Eş ve çocuklar
  - Risk altındaysa test yapın

Cinsel sağlık ve üreme sağlığı

- Cinsel ykw
  - Cinsel iřlev bozukluđuna iliřkin sorunları,
  - Cinsel yolla bulaşma riski ele alınmalıdır
- Güvenli seks
- Eřin durumu ve eře açıklama
  - Serolojik açıdan farklı iftlerde ART başlamayı nerin
- Gebe kalma ile ilgili konular
  - Gebelik isteđi
  - Kontraseptif kullanımı

Sistem sorgusu

- Konstitüsyonel semptomlar
  - Ateş, gece terlemesi, kilo kaybı vs
- İleri immun süpresyon
  - Yeni görsel bozukluk
  - Pamukçuk
  - Disfaji/odinofaji
  - Öksürük
  - Nefes darlığı
  - İshal
  - Deri döküntüsü
  - Konsantrasyon bozukluğu
  - Kas güçsüzlüğü
  - Parestezi

Fizik Muayene

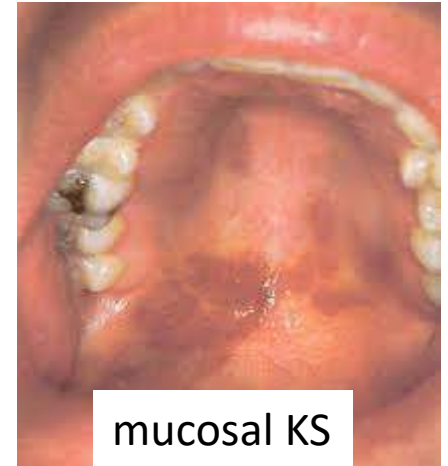
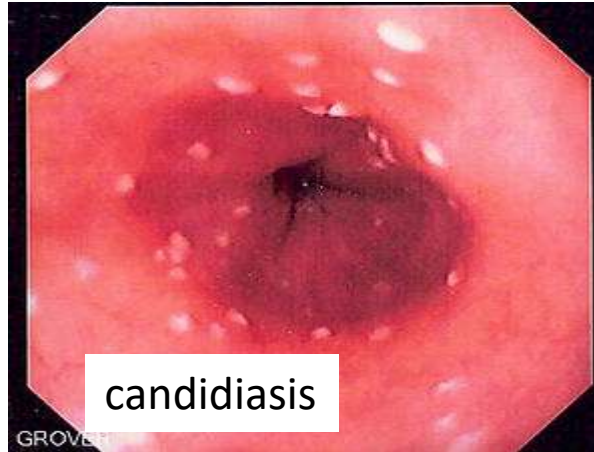
- İlerlemiş immün süpresyona bağlı komplikasyonlar
- Uzun dönem HIV enfeksiyonunun sonuçları
- Detaylı

Cilt bulguları

Oral mukoza

Lenf nodları

Anogenital muayene

Sfiliz şankr

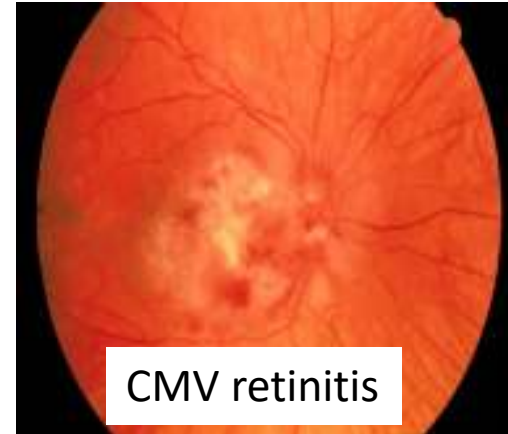

HPV

Bel ölçümü ve cilt kalınlığı

Fundoskopik bakı

Laboratuvar testleri

Rutin kan ve idrar testleri +

HIV hastalığı

- Viroloji
- İmmunoloji

Koinfeksiyonlar

- CYBH
- Viral hepatit
- Tüberküloz
- ...

Yandaş hastalıklar

- KVH
- Böbrek hastalığı
- Kemik hastalığı
- ...

HIV hastalığı ile ilgili testler

Viroloji

- HIV antikor pozitifliği
- Plazma HIV VY düzeyi
- Genotipik direnç testi ve alt tipi
- R5 tropizmi*

İmmunoloji

- CD4 mutlak sayısı ve yüzdesi
- HLA-B*5701

HIV hastalığı ile ilgili testler

- **CD4 sayısı:**

- Fırsatçı enfeksiyonları önlemek için profilaksi?
- ART başlama aciliyeti?
- CD4 yüzdesi daha az varyasyon gösterir
  - CD4 %14-29, CD4 sayısı 200-500'a karşılık gelir
- CD8 ve CD4/CD8 oranı gerekli değil, klinikte kullanılmaz

- **HIV RNA (Viral yük):**

- Bazal değerleri görmek
- ART seçimi (belli ilaçlar >100,000kopya/ml ise kullanılmaz)

Koenfeksiyonlarla ilgili testler

CYBH:

- Sfiliz serolojisi (RPR veya VDRL)
- TPHA, nörolojik bulgular varsa LP
- CYBH taraması (gonore, klamidya, trichomonas)

Viral hepatit:

- HAV serolojisi
- HCV taraması
- HBV taraması (HbsAg, anti Hbs, Anti Hbc)

Koenfeksiyonlarla ilgili testler

Tüberküloz:

- AGR
- CD4 sayısı >400 ise ppd
- Yüksek riskli seçilmiş topluluklarda IGRA

Diğerleri:

- Varisella zoster serolojisi
- Kızamık/kızamıkçık serolojisi
- Toksoplazmoz serolojisi
- CMV serolojisi
- Kriptokok antijeni
- Leishmania serolojisi
- Tropikal tarama (Shistosoma)
- *Influenza/S.pneumoniae*

Yandaş hastalıkların değerlendirilmesi

BMI Calculator

US Units Metric Units Other Units

Age

Gender Male Female

Height centimeters

Weight kilograms

Calculate

Result

BMI = (Normal)

- Normal BMI range: 18.5kg/m^2 - 25kg/m^2
- Normal BMI weight range for the height: 46.2kgs - 62.4 kgs
- Ponderal Index: 14.70kg/m^3

BMI Categories:

Underweight = <18.5

Normal weight = 18.5 – 24.9

Overweight = 25 – 29.9

Obesity = BMI of 30 or greater

<http://www.calculator.net/bmi-calculator.html>

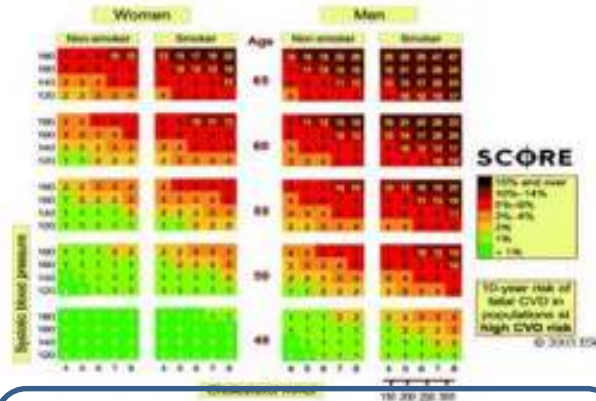
Yandaş hastalıkların değerlendirilmesi

Kardiyovasküler hastalık:

Framingham Risk Calculator

- Age
- Gender
- Smoker
- Total cholesterol
- HDL-C
- Systolic BP
- HTN Rx

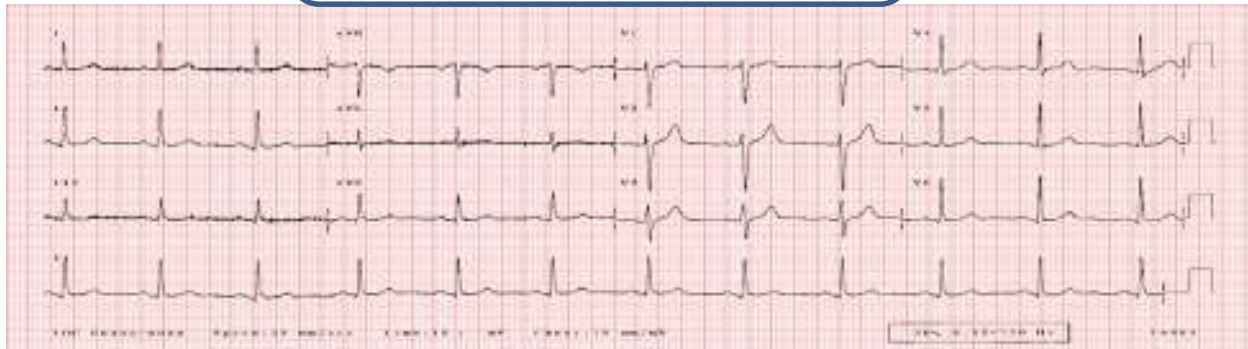

Calculates 10-year risk for CHD death or nonfatal MI

High risk: > 20%
Intermediate risk: 10-20%
Low risk: < 10%

* KVH bulunmayan
>40 yaşındaki tüm erkekler ve
>50 yaş tüm kadınlar

EKG:

Hipertansiyon

Lipitler

- TK, HDL-k, LDL-k, TG

Serum glikozu
(100-125 arasında OGTT/HbA1c)

Akciğer hastalığı

- AGR
- Spirometri*

Risk faktörü olanlarda:

Sigara kullanan veya daha önce kullanmış ve efor ile nefes darlığı, kronik öksürük, sürekli balgam çıkarma yakınmaları olan, sıklıkla “kış bronşiti geçiren” ve hışıltılı solunumu olan 35 yaşın üzerindeki erkeklerde KOAH tanısı dikkate alınmalı

Karaciğer hastalığı:

- Risk değerlendirmesi
  - Alkol, viral hepatit, obezite, diyabet, insülin direnci, hiperlipidemi, hepatotoksik ilaçlar
- AST/ALT, ALP, bilirubin
- KC fibrozunun evrelendirilmesi
- Ultrason

Karaciğer hastalığı:

- Siroz veya dekompanze KC hastalığı
  - Serum albumin ve PZ
- Belirgin hipoalbuminemi
  - Kaşektik AIDS hastaları
  - HIV ilişkili nefropati
  - Malignensi (Kaposi sarkomu)
  - Enteropati
  - Sistemik hastalık (TB)
- İlaç toksisitesi için bazal değerler

Yandaş hastalıkların değerlendirilmesi

Böbrek hastalığı

Serum Cre

Kreatin klirensi eGFR (CKD_EPI)*

İdrar analizi

- Risk değerlendirmesi

- Hipertansiyon, diyabet, KVH, aile öyküsü, viral hepatit, CD4 sayısının düşük olması, sigara kullanma, ileri yaş, eş zamanlı kullanılan nefrotoksik ilaçlar

Tenofovir Kre klirensi $<60\text{mL/dk}/1.73\text{m}^2$ ise önerilmez
Renal disfonksiyon ve anlamlı proteinüri araştırılmalıdır
ilaç toksisitesinin izlemi için bazal değerler

Yandaş hastalıkların değerlendirilmesi

Kemik hastalığı:

- **FRAX skoru:**
> 40 yaş

Questionnaire:

1. Age (between 40 and 90 years) or Date of Birth
Age: Y: M: D:

2. Sex Male Female

3. Weight (kg)

4. Height (cm)

5. Previous Fracture No Yes

6. Parent Fractured Hip No Yes

7. Current Smoking No Yes

8. Glucocorticoids No Yes

9. Rheumatoid arthritis No Yes

10. Secondary osteoporosis No Yes

11. Alcohol 3 or more units/day No Yes

12. Femoral neck BMD (g/cm²)
T-Score

BMI: 19.5
The ten year probability of fracture (%)

with BMD

Major osteoporotic	5.6
Hip Fracture	2.0

If you have a TBS value, click here:

"osteoporoz" tanısı : 10 yıllık kalça kırığı riski $\geq$ %3
veya 10 yıllık major osteoporotik kırık riski $\geq$ %20
saptanan tüm hastalar

- **Kemik profili:** Kalsiyum, PO4
- **25 (OH) D vitamini:** Risk altındaki bireyler

Osteoporoz için risk faktörleri

- Menapoz sonrası kadınlar
- ≥ 50 yaşında erkekler
- Küçük travma ile kırık öyküsü
- Düşme halinde risk yüksek (FRAT)
- Klinik hipogonadizm
- Oral glikokortikoid kullanımı (en az 5mg/gün prednizon eşdeğeri > 3 ay)

**Bu risk faktörleri varsa ART başlamadan önce DXA yapın.
DXA sonuçlarını FRAX skoruna dahil et**

Kanser taraması

- Mamografi
  - 50-70 yaş kadın
- >30 yaşın üstü cinsel aktif kadınlarda
  - Servikal PAP
  - Servikal PAP& HPV testi
- Anal kanser (sitoloji)
  - MSM
  - Anormal PAP
  - Genital siğilleri olanlarda
- Ultrason ve AFP
  - Siroz ve HSK gelişme riski olan HBV ile koinfekte bireyler

ART'ye Başlamaya ve Sürdürmeye Hazır mı?

- Depresyon
- Bilişsel sorunlar
- Alkol veya keyif verici madde kullanımı

- Sosyal destek ve tanının açıklanması
- Sağlık güvencesi ve ilaç tedariki
- Tedavi ile ilgili faktörler

ART'ye başlamaya hazır olma evreleri

Karar öncesi

Düşünme

Hazırlanma

Eylem

İdame

Kendimi iyi hissediyorum
İlaca gerek var mı?

Kararsızım

Başlamak istiyorum
sanırım

Başlayacağım

Uzun vadede devam etme??

Güven sağla
Bekle

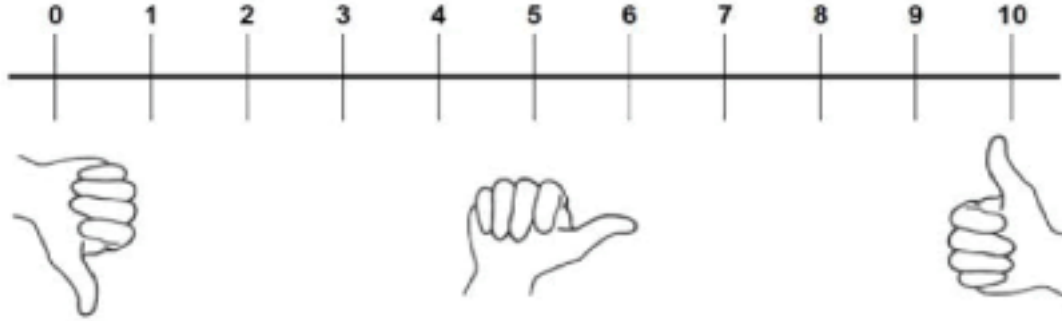
Bilgi ver
Bekle

Destek
Rejim belirleme

Son kontrol

Uyumu değerlendir

Uyumu değerlendirme

- Grsel analog skalası
- Son 4 haftada ilaç dozunu ne kadar atladın?
- 3-6 ayda bir deęerlendirir

Aşılama

Ne zaman?

- Tercihen
  - Vireminin baskılanması
  - Bağışık sistem yeniden yapılanması (CD4 sayısı >200 h/ μ L)
- Daha önce yapıldıysa CD4 sayısı >200 hücre/ μ L olunca tekrarlaması değerlendirilmeli
- Antikor titreleri ölçülebilir

Hangi aşılar?

İnfluenza

- Pnömoni oranı yüksek
- Yıllık

HPV

- HIV ile birlikte edinilme riski
- Servikal ve anal kanser riski daha yüksek
- HPV enfeksiyonu gelişmişse aşının etkinliği tartışmalı

Hepatit B

- HIV ile birlikte edinilme
- HIV karaciğer hastalığının ilerlemesini hızlandırır
- Seronegatif ise aşıla
- Yanıt vermeyenlerde özellikle CD4 düzeyi düşük, viremisi yüksek olanlarda çift doz (40µg) ve intradermal aşılamayı düşünün
- AntiHbs >10 olana kadar tekrarla

Hangi aşılar?

Hepatit A

- Risk profiline göre (yolculuk, ESE, İVİB, aktif Hepatit B ve C enfeksiyonu)
- Seronegatif ise aşıla
- Riski yüksek ise antikor titrelerinin takibi

N.meningitidis

- Risk genel topluma benzer
- Mümkünse konjuge aşı (1-2 ay ara ile 2 doz)

S.pneumoniae

- İnvaziv hastalık gelişme oranı ve ağır hastalık olasılığı daha yüksek
- Tüm HIV pozitif hastalara
- Konjuge aşı
- Rapel için öneri yok

Hangi aşılar?

Varisella Zoster

- Hem suçiçeği hem de zoster daha sık ve ağır
- Temas öyküsü yoksa seroloji
- Seronegatif ise aşı

Sarı humma

- Bazı ülkelere yolculuk etmek için zorunlu
- Halihazırda hematolojik malignite veya timusun etkilendiği durumlar ise kontraendike

Aşılar

- **Varisella, kızamık, kabakulak, rubella, sarı humma**
  - CD4 sayısı < 200 hücre/ μ L (%14) ve/ya AIDS olanlarda kontrendike
- **Oral canlı tifo**
  - CD4 sayısı < 200 hücre/ μ L (%14) ise kontrendike:
  - İnaktive edilmiş parenteral polisakkarit aşı uygulayın.
  - Eğer CD4 sayısı > 200 hücre/ μ L (> %14) ise tercih edilir.

Tedaviye başlarken...

Kronik HIV enfeksiyonu olan tüm erişkinlere, CD4 T hücresi sayısına bakılmaksızın ART önerilir

CD4 sayısı ne kadar düşükse o kadar erken başlanmalıdır

İstisnalar:

- Tüberküloz ve kriptokok menenjitli hastalarda en uygun zaman
- Elit kontrol hastaları

Genotipik direnç testleri

- ART öncesi genotipik direnç testleri yapılmalı
- İdeali HIV tanısı konulduğunda
- Sonuçlar alınmadan önce ART başlanması gerekirse?
  - İlaç rejiminde genetik direnç bariyeri yüksek ilaçlar (PI/r,PI/c veya DTG)
- **Tedaviye başlamadan önce HIV viral yük ve CD4 tekrarlanmalı**

Teşekkürler...